

2020-09-30

Dnr: RS 2020-401

Socialdepartementet

Yttrande över Ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård SOU 2020:36

Region Östergötland har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet ”Ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård SOU 2020:36”.

Utredningen utgår ifrån målen i hälso- och sjukvårdslagen och värdet för patienten, har fokus på staten, regionerna och kommunerna som aktörer samt att uppdraget är en del i en större helhet – ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård.

Utredningen har haft i uppdrag att ta fram ett förslag på en statlig funktion för nationell uppföljning samt att vidareanalysera hur vårdens förbättringsarbete kan stärkas.

Region Östergötland har yttrat sig över betänkandet utifrån remissens tre områden:

- En statlig funktion för nationell uppföljning
- Förstärkt stöd till kunskapsbaserat arbete i regioner och kommuner
- Långsiktiga förutsättningar för ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård

Yttrande

Genomgång av förslagen i remissen

Kapitel 15: En statlig funktion för nationell uppföljning

15:1 Följa regeringens reformer och satsningar på hälso- och sjukvårdsområdet

Region Östergötland:

- **tillstyrker** utredningens förslag att uppgiften att följa regeringens reformer och satsningar på hälso- och sjukvårdsområdet samlas på Myndigheten för vård- och omsorgsanalys.
- **konstaterar** att Myndigheten för vård- och omsorgsanalys kan behöva ha författningsstöd att hantera personuppgifter för att kunna utföra uppdraget men anser inte att utredningen i tillräckligt stor

2020-09-30

Dnr: RS 2020-401

utsträckning presenterat någon behovs-, risk eller konsekvensanalys avseende förslaget.

15:2 Analysera var behoven av statliga insatser är som störst för att säkerställa god vård

Region Östergötland:

- **tillstyrker** förslaget att uppdraget läggs på en myndighetsgemensam arbetsgrupp och drivs av ett kansli på Socialstyrelsen.
- **betonar** vikten av kontinuerlig dialog med hälso- och sjukvårdshuvudmännen och att dessa dialoger om möjligt sker inom befintliga forum.

15:3 Länken mellan funktionens två delar

Region Östergötland:

- **tillstyrker** förslaget att länken mellan funktionens två delar utgörs av en myndighetsgemensam arbetsgrupp.
- **betonar** vikten av att Myndigheten för vård- och omsorgsanalys fortsatt har ett tydligt patient- och brukarperspektiv.

15:4 Gemensam strategisk myndighetsdialog

Region Östergötland:

- **anser** att den myndighetsgemensamma dialogen behöver kompletteras med dialog med sjukvårdshuvudmännen och andra aktörer. Det är av största vikt att det underlag och den dialog som avser att bidra till utformningen av statens hälso- och sjukvårdspolitik grundar sig i en gemensam syn med sjukvårdshuvudmännen om läget och utvecklingen, utmaningar och utvecklingsområden

15:5 Reglering

Region Östergötland:

- **tillstyrker** förslaget att i ett första skede styra genom regeringsuppdrag till berörda myndigheter innan detta så småningom regleras i förordning.

15:6 Förstärkt analyskapacitet på Socialdepartementet

Region Östergötland:

- **anser** att innebörden av förstärkt analyskapacitet vid Socialdepartementet bör förtydligas. En god beställar- och mottagarkompetensen på Regeringskansliet är en förutsättning för kunskapsbaserade uppdrag och beslut. Det bör dock inte ingå i uppdraget att göra egna analyser. Departementet bör nyttja sina myndigheter för detta ändamål. En ytterligare aktör som analyserar

2020-09-30

Dnr: RS 2020-401

läget i vård- och omsorg riskerar att skapa motstridiga budskap och signaler och är även resurskrävande.

Kapitel 16: Förstärkt stöd till kunskapsbaserat arbete i regioner och kommuner

16:1 Ställningstagande avseende Kunskapsstödsutredningens förslag om vårdkommittéer

Region Östergötland:

- **tillstyrker** utredningens förslag att inte införa vårdkommittéer utan att behålla lagen om läkemedelskommittéer. Regionen har, i nationell samverkan och i samverkan inom den Sydöstra sjukvårdsregionen, etablerat ett väl fungerande system för kunskapsstyrning där läkemedelsarbetet utgör en integrerad del. Lagen om läkemedelskommittéer har också tjänat ett viktigt syfte i att etablera välfungerande strukturer och samverkan på området. Skäl för lagändring saknas därmed.
- **ser ett värde** i att kommunerna bjuds in att delta i läkemedelskommittéernas arbete.

16:2 Stöd till förutsättningar att arbeta kunskapsbaserat på lokal nivå i hälso- och sjukvården

Region Östergötland:

- **tillstyrker** förslaget att i högre utsträckning utforma kunskapsstöd med utgångspunkt i den kommunala hälso- och sjukvårdens behov. I utvecklingen mot en god och nära vård med bas i en gemensam primärvårdsnivå är det av vikt att hälso- och sjukvården oavsett huvudman har tillgång till adekvata och evidensbaserade kunskapsstöd.
- **tillstyrker** förslaget att stärka den regionala samverkans- och stödstrukturen (RSS) men efterfrågar en tydligare plan på hur detta stöd ska utformas, hur dessa medel avses användas samt med vilken tidshorisont för att säkerställa en långsiktigt hållbar struktur.
- **avstyrker** att ge Socialstyrelsen i uppdrag att rapportera om arbetet i kunskapsstyrningsstrukturerna (RSS). En samlad rapportering görs redan idag av partnerskapen.
- **avstyrker** att ge det nationella vårdkompetensrådet i uppdrag att på sin dagordning ta upp och söka tillfredsställande lösningar avseende professionernas praktiska förutsättningar att utföra sitt arbete i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet i syfte att stödja ett livslångt lärande.
- **anser** att förslaget om att låta utreda frågan om obligatorisk medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) i kommunerna är ett för smalt perspektiv i relation till ambitionen om en stärkt

2020-09-30

Dnr: RS 2020-401

kunskapsbaserad vård. Det är oftast inte ändamålsenligt att reglera enskilda yrkeskategorier. I det fall frågan ska utredas är det, precis som utredningen lyfter, av största vikt att det är en del i en bredare kontext med fokus på kompetensförsörjning.

- **tillstyrker** rekommendationen att om att regioner och kommuner bör fortsätta att utveckla sitt samarbete och samverkan avseende kunskapsstyrning.

Kapitel 17: Långsiktiga förutsättningar för ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård

17:1 Långsiktiga förutsättningar genom en överenskommelse

Region Östergötland:

- **är positiv** till ansatsen i förslaget gällande en 10-årig överenskommelse mellan staten, regionerna och kommunerna med en gemensam målbild, prioriterings- och arbetsprocesser i syfte att nå målen med hälso- och sjukvården och ge ett ökat värde för patienterna. Det är en önskvärd utveckling att gå mot bredare, mer långsiktiga överenskommelser mellan aktörerna som utgår från gemensamma målbilder och inte har fokus på riktade statsbidrag.
- **efterfrågar** ett förtydligande kring hur denna överenskommelse harmonierar med förslaget i slutbetänkandet om God och nära vård att teckna regionala och lokala överenskommelser.

17:2 Myndighetsstyrning som stödjer ett sammanhållet system

Region Östergötland:

- **tillstyrker** förslaget om att myndighetsstyrningen ska stödja ett sammanhållet system.

Allmänna synpunkter

Region Östergötland:

- **välkomnar** att utredningen har genomförts med målet att förslagen, bedömningarna och rekommendationerna samlat ska bidra till bättre förutsättningar för en långsiktig utveckling där staten, regionerna och kommunerna tillsammans kan arbeta mot målen i hälso- och sjukvården och därmed skapa ytterligare värde för patienterna.
- **vill betona** långsiktighet som avgörande i fråga om förutsättningar för en mer kunskapsbaserad vård.
- **är positiv till** utredningens ansats om att stärka befintliga strukturer, öka samspelet mellan aktörer, säkra bättre samordning inom staten och att öka fokus på helheten mellan regioner och kommuner som sjukvårdshuvudmän.

2020-09-30

Dnr: RS 2020-401

- **anser** att utredningens stora fokus på statens roll i vissa delar bidrar till ett ensidigt tänkande och förslag som inte helt förhåller sig till tanken om ett sammanhållet system.
- **anser** att det är bekymmersamt att flera av resonemangen och analyserna bakom förslagen riskerar att driva mot ökad statlig styrning och en utformning av statens hälso- och sjukvårdspolitik baserat på ensidigt framtagna underlag och en tanke om snabbt statligt agerande utifrån databaserade ögonblicksbilder.
- **anser** att det är av vikt att styrningen av hälso- och sjukvården tar hänsyn till de olika förutsättningar och behov som Sveriges olika regioner och kommuner har.
- **anser** att utredningen med fördel ytterligare hade kunnat belysa förutsättningar för ett robust och långsiktigt system, så som till exempel vad som krävs för att säkra samverkan mellan kommuner och regioner i kunskapsstyrningsfrågor.
- **anser** att det finns behov av att ytterligare belysa regioner och kommuners förutsättningar som sjukvårdshuvudmän att arbeta kunskapsbaserat, med tanke på att nuvarande lagstiftning på området hindrar informationsöverföring mellan verksamhet som råder under socialtjänstlagen och den verksamhet som bedrivs med stöd i hälso- och sjukvårdslagen.
- **bedömer** att utredningens förslag i förlängningen kan innebära ökad belastning för sjukvårdshuvudmännen, samt bli kostnadsdrivande, till exempel kopplat till frågan om tillgång till data.
- **anser** att den nu pågående uppbyggnaden av regionerna kunskapsstyrningsorganisation bör ha en mer central roll i det sammanhållna systemet för en kunskapsbaserad vård.
- **betonar** vikten av en kontinuerlig dialog mellan stat, myndigheter och hälso- och sjukvårdshuvudmännen.
- **vill uppmärksamma** på att det i förslag till ny förordning till Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (s. 36) inte uttryckligen står att uppföljningen och analysen av hälso- och sjukvården även omfattar tandvården (jmf med borttaget uppdrag för Socialstyrelsen s. 37).

Kaisa Karro
Regionstyrelsens ordförande

Krister Björkegren
Regiondirektör